

แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง
ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

**Guidelines for Preventing Dropout of Ethnic Students in the Highland
Mae Suat Educational Management Center under the Mae Hong Son
Primary Educational Service Area Office 2**

วาทัญญู สมดุ้ง¹, สุรพงษ์ แสงสีมข²

^{1,2}วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ตาก, ประเทศไทย

Watanyoo Somdoun¹, Suraphong Saengseemuk²

^{1,2}Northern College, Tak, Thailand

✉: Junewatanyoo@gmail.com

(Corresponding Email)

Received: 01 March 2025; Revised: 20 March 2025; Accepted: 26 March 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง และ2) หาแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 111 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการออกกลางคัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.68$, $\sigma = 1.17$) สภาพด้านครอบครัว เป็นสาเหตุสูงสุด ส่วนสภาพด้านผู้เรียน เป็นสาเหตุต่ำที่สุด ปัญหาการออกกลางคัน คือ ขาดเรียนบ่อย อุปกรณ์การเรียนมีไม่เพียงพอ บ้านพักอยู่ห่างไกล ผู้ปกครองมีฐานะยากจนและมีความสัมพันธ์กับครูน้อย แนวทางการป้องกันการออกกลางคัน คือ ควรมีการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียนโดยการมีส่วนร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษา และสถานประกอบการในพื้นที่ ปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้จริงจัง สนับสนุนพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในให้นักเรียนรู้ พัฒนาครูให้จัดการเรียนการสอนที่สนองความสนใจของผู้เรียน และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

คำสำคัญ : แนวทางการป้องกัน, การออกกลางคัน, กลุ่มชาติพันธุ์, พื้นที่สูง

Abstract

This research used a mixed-method research methodology. The objectives were 1) to study the conditions and problems for dropout of ethnic students in the highlands and 2) to find ways to prevent dropout of ethnic students in the highlands, Mae Suat educational management center under the Mae Hong Son primary educational service area office 2, was divided into 2 steps. The population consisted of 111 school administrators and teachers in Mae Suat educational management center under the Mae Hong Son primary educational service area office 2, and 9 experts. The questionnaires and structured interviews were used. Descriptive statistics were used to find frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results of the research found that the overall dropout conditions were at a moderate level ($\mu = 2.68$, $\sigma = 1.17$). Family conditions were the highest cause, while student conditions were the lowest cause. The problems of dropout were frequent absences, insufficient learning equipment, distant residences, poor parents, and poor relationships with teachers. The guidelines for dropout prevention were to develop vocational skills so that students could earn income while studying by participating in vocational institutions and local businesses. Improve the operation of the student care system seriously, support the development of an internal environment that is conducive to learning, develop teachers to organize teaching and learning that responds to the interests of students, and promote good interactions between the school and the community.

Keywords: prevention guidelines, dropout, ethnic groups, highland areas

1. บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้กำหนดไว้ว่า ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา ให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ การจัดการกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) แต่จากข้อมูลเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) พบว่า มีเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันที่ต้องติดตามให้กลับเข้ามาสู่ระบบการศึกษา จำนวน 28,134 คน ที่ติดตามแล้วพบตัว จำนวน 26,177 คน กลับเข้าระบบแล้ว จำนวน 1,108 คน ยังไม่กลับ จำนวน 25,069 คน เด็กที่ติดตามแล้วไม่พบตัวจำนวน 1,344 คน และอยู่ในระหว่างกำลังติดตาม จำนวน 613 คน ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเด็กเรียนยังไม่สามารถแก้ไขให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะสะสมเพิ่มขึ้นอย่างนี้ตลอดไปหากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ให้ความร่วมมือผลักดันให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและจริงจัง

ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สอด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตั้งอยู่ในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชากรทั้งหมด 45,549 คน เป็นกลุ่มชนชาติกะเหรี่ยง นักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนไร้สัญชาติ ใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสาร มีวิถีชีวิต ความเชื่อ ภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างจากคนพื้นราบ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ ฐานะยากจน ผลการดำเนินงานของศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สอด พบว่า มีนักเรียนออกกลางคันเป็นจำนวนมาก เพราะสภาพปัญหาที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา เช่น การเดินทาง สภาพเศรษฐกิจที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน หรือสภาพสังคมที่มองว่าการศึกษาไม่สำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนต์นภัส มโนการณ (2560) ที่สรุปผลการสังเคราะห์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดารไว้ว่า มีปัจจัยที่สลับซับซ้อนทำให้การจัดการศึกษามีความยากลำบาก คุณภาพของผู้เรียนจึงมีความเหลื่อมล้ำขาดความเสมอภาคในการรับโอกาสทางการศึกษา (Equity of Access) ความเสมอภาคในการอยู่รอดในโรงเรียน (Equity of Survival) ความเสมอภาคในผลผลิต (Equity of Output) และความเสมอภาคในผลลัพธ์ (Equity of Outcome) รวมทั้งผลการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก (2564) ที่พบว่า สาเหตุปัญหาที่ส่งผลให้นักเรียนออกกลางคันคือ ความยากจน ทักษะชีวิตของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษา การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ การอพยพย้ายถิ่นตามผู้ปกครอง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และการหาเลี้ยงครอบครัว ปัญหาดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ต่อการดำเนินงานลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน มุ่งเน้นพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยมอบหมายให้กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มว่าจะออกกลางคัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2, 2566)

ประเด็นที่กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่ารัฐและสถานศึกษาต้องสูญเสียงบประมาณ ประเทศชาติขาดบุคลากรที่มีความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะไปช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเทศชาติในอนาคต และผู้เรียนที่ออกกลางคันไปบางส่วนอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ตามมา นับได้ว่าเป็นการสูญเสียเปล่าในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและของประเทศ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูผู้สอน ในการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งลดจำนวนการออกกลางคันให้สนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย กำหนดขอบเขตเนื้อหา แหล่งข้อมูลและตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียนได้ขอบเขต 5 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านสถานศึกษา ด้านสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านครอบครัว และด้านครูผู้สอน ตามลำดับ

- 2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แบ่งแหล่งข้อมูลออกเป็น 2 แหล่งตามระเบียบวิธีวิจัยคือ

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 111 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน คือ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มศึกษานิเทศก์และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่จะศึกษาประกอบด้วย

3.1 สภาพและปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

3.2 แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การดำเนินการวิจัย การวิจัยนี้เป็นแบบผสม (mixed-method research) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชากร มีวิธีดำเนินการดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 111 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปรนัยกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple choice)

ตอนที่ 2 สภาพการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) กำหนดเกณฑ์การแปลผลไว้ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple response)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียน นำมาสังเคราะห์ความสอดคล้องได้ขอบเขตเนื้อหาได้ 5 ด้าน นำไปสร้างนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นโครงสร้างของข้อคำถาม

2. สร้างข้อคำถามตามที่กำหนด ได้ข้อคำถามเพื่อสอบถามสภาพการออกกลางคันของนักเรียนจำนวน 50 ข้อ และข้อคำถามปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน จำนวน 30 ข้อ

3. เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจความถูกต้องของการใช้ภาษา ความสอดคล้องกับเนื้อหา และความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถามกับความครอบคลุมเนื้อหา เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์

4. นำร่างแบบสอบถามมาปรับปรุง จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิพิเศษปฏิบัติการบริหารการศึกษา และการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item -Objective Congruence) ได้ค่า IOC ของ แบบสอบถามทั้ง 3 ตอน อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่คะตวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .984 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขออนุญาตจากผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยการส่งมอบหนังสือต่อผู้บริหารสถานศึกษา แจกแบบสอบถาม ชี้แจงทำความเข้าใจ และนัดหมายเก็บแบบสอบถามคืน และเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 111 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่กำหนด คือ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า 3 ปี ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา 3 คน ศึกษาพิเศษ 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) จำนวน 5 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
2. นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ และปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ข้อที่มีค่าร้อยละสูงสุดในแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัย เพื่อยกร่างเป็นข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตทั้ง 5 ด้าน
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความครอบคลุมและความสอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากยิ่งขึ้น
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิตามลำดับต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล ประสานขออนุญาตจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เสนอชื่อและขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ นัดหมายและดำเนินการตามกำหนด นำบันทึกผลการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นด้วยตารางวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ จัดลำดับ เสนอในรูปตารางวิเคราะห์เนื้อหา อภิปรายผลด้วยความเรียง

4. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีผลแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยรวม

ด้านที่	รายการ	สภาพการออก กลางคัน		แปลผล	ลำดับที่
		μ	σ		
1	ด้านผู้เรียน	2.60	1.18	ปานกลาง	5
2	ด้านสถานศึกษา	2.64	1.16	ปานกลาง	3
3	ด้านสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม	2.71	1.23	ปานกลาง	2
4	ด้านครอบครัว	2.86	1.15	ปานกลาง	1
5	ด้านครูผู้สอน	2.61	1.15	ปานกลาง	4
โดยรวม		2.68	1.17	ปานกลาง	

ตารางที่ 1 พบว่า สภาพการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมมีการออกกลางคันอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\mu = 2.68$, $\sigma = 1.17$) เรียงจากสูงไปต่ำคือ ด้านครอบครัว สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม, ด้านสถานศึกษา, ด้านครูผู้สอน และด้านผู้เรียน ตามลำดับ สภาพการออกกลางคันสอดคล้องกับณิชา ชูณิชาพันธ์ (2562) ที่พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางเช่นกัน ดังนั้น สถานศึกษาต้องทบทวนบทบาท หน้าที่และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง และชุมชน ให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สร้างความเข้าใจ ให้เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีผลแสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละสูงสุดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ รายด้าน

ด้านที่	สภาพปัญหาที่มีค่าร้อยละสูงสุด	ร้อยละ	ลำดับ
1	นักเรียนขาดการเรียนรู้บ่อยหรือหนีเรียน	51.35	1
2	เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนรู้ชำรุด และมีจำนวนไม่เพียงพอ	21.62	4
3	ที่อยู่อาศัยห่างไกลโรงเรียน	25.23	3

4	ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี	40.54	2
5	ความสัมพันธ์ของครูผู้สอนกับผู้เรียนค่อนข้างน้อย	14.41	5

ตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เรียงจากสูงไปต่ำคือ ด้านผู้เรียน นักเรียนขาดเรียนบ่อยหรือหนีเรียน สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และด้านสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ที่พักอาศัยของนักเรียนอยู่ห่างไกลโรงเรียน ตามลำดับ ผลการศึกษาสอดคล้องกับพัชรภา ตันติชูเวช (2560) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา : กรณีศึกษาจังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนออกนอกระบบการศึกษาแบ่งเป็น 2 ปัจจัยคือ 1) ปัจจัยจากกลุ่มเป้าหมาย เช่น ทักษะชีวิตที่มีต่อการเรียน การปรับตัว การแต่งงาน และ 2) ปัจจัยจากครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เช่น ทักษะชีวิตของครอบครัวที่มีต่อการเรียน ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ความลำบากในการเดินทางไปโรงเรียน ดังนั้น สถานศึกษาต้องมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการดูแล ช่วยเหลือและแก้ไขสาเหตุการขาดเรียนหรือหนีเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. ผลการหาแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความถี่สูงสุดรายด้านแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์พื้นที่สูง

อันดับที่	ข้อเสนอแนะรายด้านที่มีค่าความถี่สูงสุด	ความถี่	อันดับที่
1	ควรส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง มีการให้ความรู้ ทักษะการป้องกัน เฝ้าระวังและการแก้ปัญหาพฤติกรรม การปรับตัวเป็นรายบุคคล ติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด	8	2
2	ควรจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่จะจูงใจให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัย	7	3
3	ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จัดกิจกรรมร่วมกันพัฒนาสถานที่ต่างๆ ส่งเสริมจิตอาสาให้นักเรียนให้ช่วยงานสาธารณประโยชน์ชุมชน	6	4
4	ควรส่งเสริมการหารายได้พิเศษให้ผู้เรียนโดยการฝึกทักษะวิชาชีพที่เรียน หรือจัดทำกิจกรรมการหารายได้ระหว่างเรียน	9	1
5	ควรพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียนอย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	7	3

ตารางที่ 3 พบว่า แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สถานศึกษา

ควรส่งเสริมการหารายได้พิเศษให้ผู้เรียนโดยการฝึกทักษะวิชาชีพที่เรียน หรือจัดกิจกรรมการหารายได้ระหว่างเรียน ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง มีการให้ความรู้ ทักษะการป้องกัน ฝ้าระวังและการแก้ปัญหาพฤติกรรม การปรับตัวเป็นรายบุคคล ติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศที่จะจูงใจให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัย รวมทั้งพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลาย ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก (2564) ที่พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน คือ การสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างนวัตกรรมการเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา เพื่อรองรับนักเรียนที่ออกกลางคัน ไม่ประสงค์เรียนต่อ แต่ต้องการทำงานให้สามารถรับไปฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นและประกอบอาชีพได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานทางการศึกษาและสถานประกอบการเกี่ยวกับวิชาชีพเพื่อให้การสนับสนุนทักษะการอาชีพให้ผู้เรียนที่เหมาะสมกับสภาพและสมกับวัยของผู้เรียน

5. อภิปรายผล

สภาพการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมมีการออกกลางคันอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านครอบครัวเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีการออกกลางคัน สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียนเป็นชนชาวเขาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภูเขาสูง เป็นชุมชนที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก มีอาชีพหลักคือการทำไร่เลื่อนลอย มีการอพยพย้ายถิ่นบ่อย ทำให้นักเรียนเดินทางมาเรียนยากลำบาก รวมทั้งต้องย้ายติดตามครอบครัว การมาเรียนจึงไม่สม่ำเสมอ บางรายก็เดินทางมาไม่ถึงโรงเรียน ผลการวิจัยเป็นไปตามผลการศึกษาปัจจัยและสาเหตุการออกกลางคันของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่วิเคราะห์สาเหตุด้านครอบครัวไว้ว่า ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่มีที่อยู่ที่ทำกินหรือมีที่อยู่แต่ย้ายที่ทำกิน ซึ่งเด็กต้องติดตามผู้ปกครองไปด้วย ผู้ปกครองต้องการมีรายได้เพิ่มโดยใช้แรงงานเด็ก ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเท่าที่ควรและอยู่ห่างไกลสถานศึกษาการคมนาคมไม่สะดวก สอดคล้องกับผลการวิจัยของณิชา ชูณิษานนท์ (2562) เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งผลการวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก (2564) เรื่อง การแก้ไขปัญหาการออกกลางคันอย่างยั่งยืน พบว่า ครอบครัวมีการย้ายถิ่นบ่อยทำให้นักเรียนมาเรียนไม่ต่อเนื่อง และผลการวิจัยของอัครพงษ์ ธรรมาวิวัฒน์ (2567) เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการนักเรียนออกกลางคันโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า โดยรวมมีสภาพอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยด้านครอบครัวมีฐานะยากจนเป็นสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนสูงที่สุดเช่นกัน แสดงให้เห็นได้ว่าในปัจจุบันนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มีการ

ออกกลางคันในระดับปานกลาง สภาพครอบครัวเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเข้าเรียนปกติได้ ทั้งนี้ สาเหตุหลักคือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและค่านิยม ทศนคติที่มีต่อการศึกษามีสำคัญ

ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สวด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ด้านผู้เรียน นักเรียนขาดเรียนบ่อยหรือ หนีเรียน สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาส่วนบุคคลของนักเรียนที่แต่ละคนมีความแตกต่างกัน บางรายอาจ มีปัญหาด้านสุขภาพที่เจ็บป่วยบ่อย บางรายอาจเกี่ยวกับครอบครัวที่อยู่ห่างไกลการเดินทางไม่สะดวก หรือ อาจมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจนต้องช่วยทำงานหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวทำให้การมาเรียนไม่ต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดของกัมปนาท พระสุพรรณ (2563) กล่าวว่าปัจจัยด้านผู้เรียนที่เป็นสาเหตุ การออกกลางคันมาจากลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ค่านิยมและ บุคลิกภาพของนักเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของประทีป เนตรพุกกณะ (2562) เรื่อง การพัฒนาการ ดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า ด้านนักเรียนมีปัญหามากที่สุด และผลการวิจัยของพัฒนรัตน์ มณฑล อนันต์ธร (2562) เรื่อง การแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนออกกลางคัน และเสียงออกกลางคันในสถานศึกษาของกลุ่ม เครือข่ายการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านผู้เรียนมี ปัญหามากที่สุด รวมทั้งการวิจัยของอัครพงษ์ ธรรมาวิวัฒน์ (2567) เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการ นักเรียนออกกลางคันโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ด้านผู้เรียนเกี่ยวกับการขาดเรียนบ่อยจนหมดสิทธิ์สอบมีสภาพปัญหาสูงที่สุด เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าปัญหา การขาดเรียนของนักเรียนเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น สถานศึกษาควรตระหนัก ให้ความสำคัญโดยการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงด้วยการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ ครอบคลุม เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาส ความคุ้นเคยกับผู้ปกครองซึ่งจะช่วยปรับทัศนคติต่อการศึกษได้ รวมทั้งมีการนำข้อมูลมาร่วมกันวิเคราะห์เพื่อ กำหนดแนวทางในการช่วยเหลือได้ตรงกับสาเหตุเป็นรายบุคคล

แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ศูนย์การบริหารจัดการศึกษา แม่สวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมการ หารายได้พิเศษให้ผู้เรียนโดยการฝึกทักษะวิชาชีพที่เรียน หรือจัดทำกิจกรรมการหารายได้ระหว่างเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียน ขาดเรียน และทำให้ออกกลางคัน ดังนั้นหากสถานศึกษาสามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างที่ศึกษา เล่าเรียน ย่อมจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาทั้งต่อตัวผู้เรียน ผู้ปกครองรวมถึงสมาชิกในชุมชน ผลการวิจัย เป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ที่เสนอเป็นแนวทางในการสร้าง ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นด้านการเสริมทักษะชีวิตและอาชีพว่า การมีทักษะชีวิตและอาชีพทำให้ผู้เรียน

สามารถเผชิญกับปัญหาการปรับตัวในการใช้ชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบอย่างมีความสุข การที่เด็กรู้จัก เข้าใจตนเองในด้านความสนใจ และความสามารถจะช่วยให้มีจุดมุ่งหมายในการเรียน และการประกอบอาชีพในอนาคต การใช้ชีวิตอย่างมีจุดมุ่งหมาย ช่วยลดปัญหาการออกกลางคันได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณิชดา ชูวนิชชานนท์ (2562) เรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านครอบครัว สถานศึกษา ควรส่งเสริมผู้เรียนในการพัฒนาทักษะวิชาชีพตามศักยภาพ สร้างความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยกับผู้ปกครอง และสถานประกอบการ และผลการวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก (2564) เรื่อง การแก้ไขปัญหาการเรียนออกกลางคันอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน คือ การสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างนวัตกรรมการเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา เพื่อรองรับนักเรียนที่ออกกลางคัน ไม่ประสงค์เรียนต่อ แต่ต้องการทำงานให้สามารถรับไปฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นและประกอบอาชีพได้ รวมทั้งผลการวิจัยของอัครพงษ์ ธรรมาวิวัฒน์ (2567) เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการนักเรียนออกกลางคันโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ด้านครอบครัว สถานศึกษาควรดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ปกครองและผู้เรียนเห็นความสำคัญของการศึกษา จัดหาหรือระดมทุนการศึกษาช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองโดยตรงให้เห็นประโยชน์ของการศึกษาที่มีต่อการหางานทำหรือประกอบอาชีพที่มีรายได้มั่นคงตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏชุมชนในการร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนการนำหลักสูตรการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีเพื่อสร้างความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาและผู้ประกอบการทางวิชาชีพในชุมชนและพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมีความเป็นรูปธรรมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและสร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบาย เป้าหมายและมีแนวดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาของสถานศึกษาในสังกัดอย่างชัดเจน เผยแพร่เพื่อให้สถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทของตนเองอย่างทั่วถึง
2. กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาควรนำนโยบายมากำหนดเป็นแผนการกำกับ ติดตามและนิเทศให้ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย เพื่อให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และมีประโยชน์สูงสุด

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างเครือข่ายประสานงานความช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบครัวมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจโดยการจัดตั้งกองทุนการศึกษา การส่งเสริมการหารายได้หลังเลิกเรียนของนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพแก่ผู้ปกครองและชุมชนแบบกลุ่มพัฒนาวิชาชีพ เพื่อให้เกิดรายได้หลังฤดูเก็บเกี่ยว

4. สถานศึกษาโดยกลุ่มโรงเรียนควรมีการนำประเด็นปัญหาการออกกลางคันนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์มาร่วมกันวิเคราะห์บริบท (SWOT Analysis) เพื่อค้นหาสาเหตุ แนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ปราชญ์ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมอย่างทั่วถึง

5. สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่เพื่อนำหลักสูตรการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการศึกษาความต้องการจำเป็นร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ และสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กร หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา

2. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันการออกกลางคันในสถานศึกษาบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กร หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา

3. ควรมีการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการพัฒนาทักษะวิชาชีพพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หรือองค์กร หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา

4. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการป้องกันการออกกลางคันของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กร หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- กัมปนาท พระสุพรรณ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ].
- ณิศา ชูณิชนานนท์. (2562). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการออกกลางคันของนักเรียน
นักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ประทีป เนตรพุกณะ. (2562). การพัฒนาการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียน
เกาะพะงันศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- พัชรภา ตันติชูเวช. (2560). แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา:
กรณีศึกษาจังหวัดตาก [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต].
- พัฒนรัตน์ มณฑลอนันต์ธร. (2562). การแก้ไขปัญหาเด็กเรียนออกกลางคัน และเสี่ยงออกกลางคันใน
สถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต
1 โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- มนต์ภัส มโนการณ. (2560). การสังเคราะห์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร.
วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18(1), 70–82.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566. แม่ฮ่องสอน: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก. (2564). รายงานการวิจัยการแก้ไขปัญหาเด็กเรียนออกกลางคัน
อย่างยั่งยืน. ตาก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). สถิติข้อมูลทางการศึกษาปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ:
สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). การวิจัยออกแบบแนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้า
ระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันตามโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน”.
กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: פרקหวาน
กราฟฟิค.
- อักรพงษ์ ธรรมาวิวัฒน์. (2567). แนวทางการบริหารจัดการนักเรียนออกกลางคันโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์].